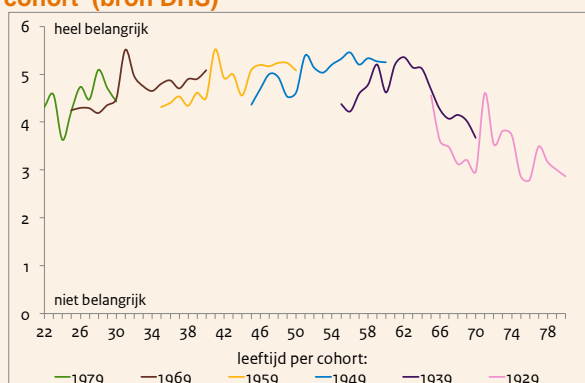

Onvoldoende gespaard om eerder te stoppen

Jongere werknemers zijn, ondanks de afschaffing van vut- en prepensioenregelingen, nog steeds van plan voor hun 65ste te stoppen met werken, zonder de neerwaartse gevolgen hiervan voor hun pensioen goed te kunnen inschatten (zie MEV 2011, blz. 52). Is het particuliere (pensioen)vermogen van Nederlanders voldoende om de daling in pensioeninkomen te compenseren? Om deze vraag te beantwoorden zijn met behulp van gegevens uit de DNB Household Survey (DHS) alle pensioenbesparingen in kaart gebracht. Daaruit blijkt dat 40% van de respondenten een spaarloonregeling heeft en dat een kwart daarvan geïnvesteerd wordt in een pensioenverzekering; 25% van de ondervraagden heeft bovendien een koopsom- of lijfrenteverzekering, terwijl 15% een kapitaalverzekering heeft. De eigenaars van deze producten betalen hiervoor per persoon gemiddeld circa 2000 euro per jaar aan premie (a). Uit een binnenkort te publiceren CPB-studie volgt dat deze spaarpotten tezamen ongeveer 110 euro (mediaan) extra per maand zullen opleveren vanaf 65 jaar voor dat kwart van de Nederlanders met een dergelijk particulier spaarproduct.

Deze traditionele pensioenbesparingen, meestal gebruikt door de wat rijkere mensen om fiscale redenen, vormen maar een klein deel van het eigen vermogen. Er zijn daarnaast ook minder conventionele manieren om een eigen pensioen op te bouwen. Zo geeft 17% van de respondenten aan hun huizenvermogen deels als een pensioenbesparing te zien, en 75% heeft zijn pensioenbesparingen op een spaarrekening staan. Maar hoeveel is dat? En zal dat genoeg zijn om de neerwaartse gevolgen voor het pensioeninkomen te compenseren? Daartoe is gekeken naar het belang van het sparen voor pensioen (zie figuur). Er worden in het DHS bijvoorbeeld vragen gesteld over het belang van sparen voor het aanvullen van pensioen en aow of voor het kopen van een huis. Dankzij de correlatie tussen deze antwoorden kan worden bepaald wat het belang is dat men hecht aan het sparen voor pensioen. Dat belang is meestal groot tot 60 jaar, ongeacht het geboortjaar. Maar het via deze minder traditionele spaarmethoden opgebouwde vermogen dat expliciet opzij wordt gezet voor pensioen is zo gering (1,8%), dat het nauwelijks mogelijk is om de annuïtaire waarde ervan te berekenen.

Belang van sparen voor pensioen naar leeftijd per cohort (bron DHS)

De conclusie is dat men maar mondjesmaat spaart voor pensioen, hoewel men het belangrijk vindt. Er wordt wel vermogen opgebouwd, maar niet specifiek voor pensioen. Er is dus nog ruimte om pensioeninkomen te genereren, maar dat lijkt niet de bedoeling van de vermogensopbouw op deze onconventionele rekeningen (spaarrekening en eigen woning). Het sparen voor pensioen via spaarrekeningen is fiscaal onaantrekkelijk, geeft geen annuïtair rendement en is dus niet de meeste voordelige manier om pensioeninkomen te genereren. Opgebouwd huizenvermogen is weliswaar fiscaal aantrekkelijk, maar niet liquide. Om de daling van het pensioeninkomen als gevolg van het eerder stoppen met werken te compenseren zullen Nederlanders veel meer moeten sparen. Voor de meeste gezinnen is dat echter niet realistisch. In de praktijk zal men dan ook langer moeten doorwerken of een lager pensioeninkomen moeten accepteren.

(a) Een lijfrenteverzekering keert een periodiek bedrag uit vanaf een bepaalde datum tot aan het overlijden. Een pensioenverzekering is een specifieke vorm daarvan. Een koopsompolis is een lijfrenteverzekering met een eenmalige premie. Een kapitaalverzekering is een levensverzekering die op de einddatum een bedrag (en geen lijfrente) ineens aan de verzekerde uitkeert.